

RutteVier gaat uw pensioen lager en onzekerder maken

Wynia's Week van 3 september 2022

Door **EDUARD BOMHOFF**

Kamerlid Pieter Omtzigt waarschuwde op 31 mei al voor de nieuwe Pensioenwet, die afkoerst op lagere en onzekere pensioenen.

*Het kabinet RutteVier staat op het punt om twee zeer schadelijke veranderingen aan de brengen in de Nederlandse pensioenen. Pensioenen mogen nog maar voor een klein deel in (lucratieve) aandelen beleggen en zijn aangewezen op (minder renderende) staatsleningen. Werknemers wordt ook niets meer beloofd: ze moeten maar zien wat ze aan pensioen krijgen. **Eduard Bomhoff** trekt aan de bel. De tijd dringt.*

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft sinds 2008 hevige druk uitgeoefend om twee majeure veranderingen in de pensioenen aan te brengen. *Eén*: veel minder beleggen in aandelen en meer in staatsschuld. Dat heeft achteraf niet zo goed uitgewerkt, omdat sinds dat jaar de aandelenbeurzen zijn gestegen met gemiddeld 15 procent per jaar en de staatsschuld-beleggingen met 4 procent per jaar. Door die aanhoudende druk van DNB hebben onze pensioenfondsen dus onnodig tientallen miljarden verloren.

Van belofte naar beheer

Twee: DNB heeft zich in de SER hard gemaakt voor het verschuiven van de risico's van het beleggen van de fondsen (technisch: DB, afkorting van 'defined benefits') naar de

individuele werknemers (in het jargon DC, afkorting van 'defined contributions'). Bij DB belooft het pensioenfonds een bepaald pensioen volgens een formule, bij voorbeeld een percentage van het loon; bij DC belooft het pensioenfonds helemaal niets behalve het beheer van de pensioenpot.

DC kan onmogelijk in het belang zijn van die werknemers, blijkend uit het feit dat veel landen met zowel DB als DC steeds nog DB handhaven voor groepen die heel dicht bij de overheid staan zoals de militairen, de leerkrachten en de verpleegkundigen. Regeringen houden zo hun eigen werkers te vriend met superieure pensioenen in de toekomst zonder dat het ze nu iets kost.

Kennelijk ziet men DB in al die landen als een gunstige arbeidsvoorwaarde en dat is het ook. De nieuwe pensioenwet maakt DC verplicht voor alle pensioenfondsen en dat is alleen in het belang van DNB, de toezichthouder, die nooit meer het verwijt kan krijgen dat een pensioenfonds te veel heeft beloofd en nu in de problemen is geraakt.

Pensioenfondsen beloven immers niets in de nieuwe wet. Het kan in de optiek van sommigen ook in het belang zijn van de werkgevers, maar dan alleen ten koste van de werknemers. Deze waardeloze wet (vanuit het perspectief van de werknemers en de gepensioneerden) staat nu op de agenda van de Tweede Kamer voor 12 september.

Deskundige kritiek op de wet

Als voorbereiding hield de Vaste Kamercommissie van Sociale Zaken op 31 mei een gesprek met deskundigen ([video hier te zien](#)). Dat ging niet goed. Er kwam van twee actuarissen kritiek op de rol van scenario's die DNB verplicht oplegt aan alle pensioenfondsen voordat zij hun beleggingen kiezen.

Die kritiek is ***niet nieuw***. Maar DNB heeft niets gedaan om de fouten te repareren. In de huidige vorm dwingen die scenario's de pensioenfondsen om nog minder in aandelen te beleggen, zonder rekening te houden met de historische realiteit dat de beurs weliswaar kan dalen, maar dat die na twee of drie jaar altijd weer mee gaat groeien met de economie. De rekenmodellen van DNB missen die link tussen de beurs en de veerkracht van de economie en daarom leiden scenario's van DNB soms tot idiote uitkomsten. Allemaal al vaak aangekaart, maar niet gerepareerd.

In dezelfde vergadering legde pensioenjurist prof Hans van Meerten uit dat werkenden en gepensioneerden toestemming moeten geven bij een 'wezenlijke' aantasting van hun rechten: 'En wat is meer wezenlijk dan de omzetting van DB naar DC?' Hij maakte bezwaar tegen het 'slopen' van het individuele recht om bezwaar te maken tegen de nieuwe wet.

Directeur onderzoek Tjerk Kroes van DNB kwam er bij de Kamercommissie te gemakkelijk van af, omdat niemand vroeg waarom zijn directoraat bij DNB na alle kritiek op de scenario's en met alle losse einden over de omschakeling op DC al jarenlang geen onderzoek meer heeft gedaan naar de pensioenen en niets heeft ondernomen om de gehate scenario's te verbeteren en om uit te rekenen hoeveel lager de pensioenen gaan worden. Kroes kwam mat en ietwat uitgeblust over en sloot af met de sotto voce conclusie dat het nieuwe stelsel *'een poging waard'* is.

Dat leverde Kroes een pittige riposte op van onafhankelijk Kamerlid Pieter Omtzigt: 'Ik vind het helemaal niet erg om op de kermis een poging te wagen in een schiettent en als ik dan mis, dan denk ik maar: dat kan ik dragen als Kamerlid. Maar met die 1800 miljard [in de pensioenfondsen] daar wil ik geen poging mee doen, dan wil ik weten dat daarmee niets mis gaat'.

Laag en onzeker

Ik denk dat de geforceerde omschakeling van DB naar DC zeker mis gaat wanneer werknemers en gepensioneerden begrijpen hoe veel lager hun pensioen zal uitkomen. De Memorie van Toelichting op de nieuwe wet eist op pagina 36 dat pensioenfondsen voor oudere deelnemers maximaal voor 35 procent mogen beleggen in aandelen (kan Tjerk Kroes zijn staf vragen om één ander land te vinden met zo'n restrictie?).

De professoren Boot, Teulings en De Beer schatten dat die eis om hooguit voor 35 procent in aandelen te beleggen gemiddeld per jaar een schade van ter waarde van 2 procent aan minder rendement veroorzaakt. De pensioenen worden daarmee op den duur tientallen procenten lager. Zoals ik eerder schreef in Wynia's Week: op de horizon van zestig jaar waar DNB mee rekent verliezen de pensioenen met die unieke

beleggingsdwang driekwart van hun waarde en passen dan meer bij het welvaartsniveau van een land als Bosnië dan bij Nederland.

Het is onbegrijpelijk, dat de vakbeweging zich niet beter heeft laten informeren toen de Sociaal-Economische Raad onder leiding van DNB deze wet formuleerde. Niet alleen uw columnist maar ook een grote meerderheid van de experts uit de praktijk hadden gewaarschuwd. Nu moest de FNV de voorzitter van de ouderen binnen de FNV er uit gooien omdat die – trouwens in lijn met alle ouderenbonden – tegen de nieuwe wet is.

Het beste wat de FNV over de nieuwe wet kan zeggen is: ‘Stel dat we deze pensioenwet niet invoeren en opnieuw zouden onderhandelen, dan blijven we op z'n minst tien jaar in het huidige stelsel zitten en wordt er weer tien jaar niet geïndexeerd.’

Tegen het belang van werkenden en gepensioneerden

Maar dat niet-indexeren tussen 2008 en 2022 was een overbodige en politiek gemotiveerde ingreep van DNB. Zo werd de gepensioneerden een worst van kunstvlees voorgehouden om maar in te stemmen met de plannen van DNB. Waar het echt om gaat is de omschakeling van DB naar DC in combinatie met de campagne van DNB tegen aandelen. Allebei tegen het belang van werkenden en gepensioneerden.

En dus weet de ongelukkige FNV-bestuurder Gerard Riemen niets beters te bedenken dan om de nieuwe wet aan te prijzen door *de hoop* uit te spreken dat correctie voor de inflatie misschien dichterbij komt. Dat hoop ik ook, maar heeft niets te maken met de inhoud van de wet, en is alleen een drukmiddel van DNB. Deze pensioenwet is nog een reden extra om te hopen dat RutteVier van narigheid in elkaar zakt vóór 12 september.

*Prof **Eduard Bomhoff** analyseerde de nieuwe pensioenwet al eerder in Wynia's Week. Ook prof **Bernhard van Praag** schreef over het omstreden pensioenbeleid in Wynia's Week.*